

VOLIMO KOMUNISTE!

POSEBNA IZDAJA - Leto XV. - šte. 18 (618) - Trst - 25. aprila 1963 30 lir. Spediz. in abb. post. - Gruppo I

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

ZAKAJ BODO SLOVENCİ VOLILI KOMUNISTE?

Izjave, ki so jih dali za „Delo“ tovariši Vittorio Vidali, Marija Bernetič in Mario Lizzero

VITTORIO VIDALI, nosilec tržaške kandidatne liste KPI za poslansko zbornico in kandidat za senat (v drugem tržaškem volilnem okrožju), je na vprašanje: »Zakaj bodo Slovenci volili za Komuniste«, odgovoril sledeče:

«Slovenci bodo volili za Komuniste zato, ker Komunistična partija je bila vedno zvesta internacionalističnim tradicijam tržaškega delavskega razreda in ker se je vedno čvrsto ter odločno borila za narodnostne pravice slovenske etnične manjšine;

zato, ker so se Italijani in Slovenci bratsko združeni pod zastvami Komunistične partije, lunoško borili proti fašizmu pred in po pohodu na Rim ter v ilegali; ker so bili združeni v trpljenju in pred posebnim fašističnim sodiščem; ker so skupaj umirali; ker so bili tesno združeni v osvobodilni vojni in po njej;

zato, ker se so borili proti nacionalizmu, ki je vselej skušal preprečevati razvoj slovenske skupnosti, njenih zgodovinskih, narodnostnih in kulturnih tradicij;

zato, ker so se italijanski in slovenski komunisti združeno borili proti vsem tistim, ki so na prikrit ali odkrit način o-

znanjali »mirno« ali nasilno asimilacijo Slovencev.

Komunistična partija je že izjavila, da bom potem, ko bom izvoljen za poslanca in za senatorja, optiral za senat, na moje mesto v poslanski zbornici pa bo prišla tovarišica Marija Bernetič.

S tem dejanjem, ki ni volilni maneuver, kot trdijo klerikalci in njihovi sopotniki, Komunistična partija obnavlja svojo slavno tradicijo, ki je že pred 39. leti omogočila, da je bil tovariš Jože Srebrnič izvoljen v italijanski parlament».

Y: # oris Y: dali

MARIJA BERNETIČ, slovenska kandidatka KPI za poslansko zbornico, je dala sledečo izjavo:

«Našim rojakom, ki jim je pri srcu stvar slovenske skupnosti, se nudi možnost, da s svojim glasom pripomorejo k izvolitvi predstavnika slovenske narodnosti, ki kandidira na listi KPI.

Komunistična partija je s kandidaturo Slovenke prevzela veliko odgovornost. Bistvo je v tem, da se bo prvič v zgodovini naše etnične skupnosti zgodilo, da bo predstavnik slovenske narodnosti v parlamentu

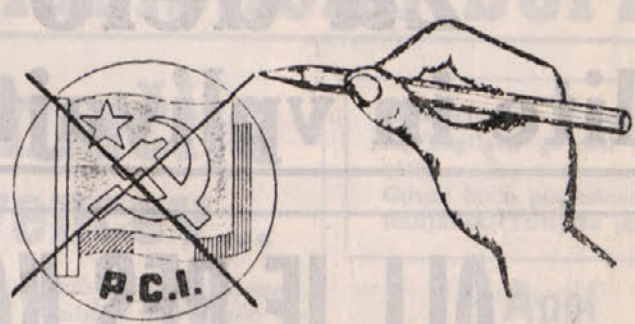
zastopal Tržačane in Slovence iz vseh treh pokrajin naše dežele. To dokazuje načelnost Komunistične partije pri reševanju narodnostnega vprašanja naše manjšine; načelnost, ki sloni na enakopravnosti, brez sleherne diskriminacije, podrejanja Slovencev ali potujčevanja.

Zavedam se resnosti poslanstva, ki mi ga je poverila Partija, kakor tudi dolžnosti in odgovornosti, ki me čakajo pred volivci. Da pa bo moje prizadevanje zares učinkovito, jamčita odločnost in doslednost, s katerima se KPI zavzema za doseg enakopravnosti Slovencev na vseh področjih političnega, gospodarskega, kulturnega in socialnega življenja.

Odgovorne oblasti nam odreka narodnostne pravice, KPI pa smatra za svojo častno dolžnost voditi borbo za te pravice, za enakopravnost in razvoj slovenske narodne manjšine, ker je zanjo ta borba prav tako važna kot borba za obrambo delovnega ljudstva, miru in demokracije.

Obljubljam vam, da bom posvetila vse svoje sile in vso svojo prizadevnost, da koristim svojemu narodu in vsemu delovnemu ljudstvu.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Vabilo volivcem bivše NSZ

Volilci bivše N.S.Z.

Kot bivši večkratni kandidat iste stranke in stojim na svoji dolžnosti, da se obravam na bivše članke iste stranke, da napravijo svojo volilnost in da komunistično volijo za Komunistično partijo, katere je frakcija in dolžnost iste stranke, in katere je tudi vedno se borila za delovnike in mo, redne frakcije. Ta stranka ima voljo in moč, da shrani v parlament, onga slovenskega frakcija, in obo in ka drugo je dolžnost njih, Slovencev da volijo to stranko, stranka je pristavila kot kandidatstvo Marijo Bernetič, katero ni poznano, kot pristavila ka delovnika frakcije, katere je frakcija v času fašizma, pristavila je umrle in mrtve, ki ostala je tisto in svojim umrlo, in tate si je tudi pristavila da je pristavila v postavljenih krogovih da bo naslednje, svoje borbo ka volijo do odločnosti našega naroda in delovnega ljudstva. Vidali katero imajo frakcija voliti ka kandidatja moj volijo Vidali katero je dolgoletni borce ka delovni ljudstvo in njegov frakcije —

Črna 28 in 29 Aprila 63 in na volivce to je naša prva dolžnost kandidatstva frakcije

Tovariš Znidarčič iz Barkovelj vabi pristaše razpuščene Neodvisne socialistične zveze, naj volijo za KPI. Volivci bivše NSZ, upoštevajte to vabilo!

Apel iz Benečije

Volite KPI, dajte svoj glas za izvolitev Marije Bernetičeve, s tem boste pomagali tudi beneškim Slovincem!

Dragi tržaški Slovenci!

Volite KPI tudi v imenu vaših zatiranih bratov, beneških Slovencev! Vam, dragi bratje, čeprav imate slovenske šole in uživte nekaj narodnostnih pravic, ni res, da se vam dobro godi. Daleč ste še od tistih pravic, za katere so se borili in dali svoje življenje najboljši sinovi slovenske zemlje. Ti naši padli sinovi, so z žrtvovanjem svojega življenja, prispevali k ustvaritvi nove ustave italijanske republike, v kateri so svetlo zapisane pravice Slovencev v Italiji. Toda vi veste, da ta, ustava ni spoštovana. Tisti, ki so na oblasti vsak dan nezakonito teptajo njena določila. Daleč ste od tistih pravic, ki jih predvideva za vas še posebno važna spomenica o Londonskem sporazumu. Torej, če nimate še tistih pravic, ki jih določajo z dragoceno krvjo priporjeni zakoni, pomeni, da se vam godi krivica! Da, v neobprijeto krivica in vi bi morali vsi, pravim vsi lepo vedeti, kdo vam dela to krivico!

Krščanska demokracija, ki ima že petnajst let oblast v rokah, se trudi na vse mogoče načine, da bi uničila pridobitve narodno osvobodilne borbe, saj upravlja državo s stari-

mi fašističnimi zakoni, požvižgajoč se na določila republiške ustave, ki je sad odporiškega gibanja. Če se KD požvižga na ustavna določila, potem jih moraš ti, zaveden Slovenec, braniti skupaj z italijanskimi delavci in kmeti, ki želijo kot ti, da bi bila ustavna določila spoštovana. Zato oddaj svoj glas na volitvah v obrambo ustave, v obrambo svojih pravic. Glasuj za KPI, ki se vztrajno in dosledno bori za aplikacijo ustavnih določil in za naše narodnostne pravice! Stanje slovenske narodne manjšine v Italiji danes ni rožnato, toda če primerjate krivice, ki se vam dogajajo, s tistimi, ki se dogajajo beneškim Slovincem, potem te krivice niso nič senca proti našim! Ali se spominjate na tiste table, ki so bile razobešene po Trstu za časa fašizma in ki so nosile napis: »Abasso i sciavi!«?

Tiste table veljajo danes za nas, ki pravzaprav ne smemo biti nič »sciavi«, saj nas nočejo priznati za Slovence!

Tisti beneški Slovenec, ki se zaveda svojega rodu, svojega porenja in svoje pripadnosti, tisti, ki se

IZIDOR PREDAN

(Nadaljevanje na 3. strani)

Za gospodarski razvoj Trsta in dežele za delo in socialne pravice volite in vplivajte na druge, da bodo volili KPI!

ALI JE RES KAR pravijo demokristjani?

Demokristjani povečujejo uspehe «gospodarskega čudeža» in «srečnih let», kar pripisujejo zaslugam njihovih vlad, in zatrjujejo, da «Trst gre na bolje».

Resnica pa je, da

— medtem, ko število prebivavcev drugih velikih mest v Italiji neprestano raste, se število prebivavcev Trsta manjša; tudi povprečni dohodek je v Trstu manjši kot v drugih mestih;

— tržaška luka zelo občuti pomanjkanje trgovinskih sporazumov z deželami Srednje Evrope, zmanjšanje šte-

Ob priliki splavitve ladje «Raffaello» so komunisti ladjedelnice Sv. Marka naslovili ministru Bo vprašanje, ali namerava vlada sprejeti primerne ukrepe za potenciranje ladjedelnice Sv. Marka in za zagotovitev kontinuitete dela, toda do danes niso prejeli še nobenega odgovora. (Na gornji sliki: minister Bo med govorom ob priliki splavitve ladje «Raffaello»).

vila ladjevja in tradicionalnih pomorskih prog, pomanjkljivost železniških, cestnih in avtocestnih zvez;

— tržaške ladjedelnice, ki niso bile zadostno posodobljene, bodo prve občutile posledice vladnih obveznosti v SET za redimenzioniranje državne ladjedelniške industrije in se predvideva, da bo ladjedelnica Sv. Marka ostala s praznimi doki;

— mala in srednja industrija, obrtništvo, mala trgovina so v vedno hujši krizi;

— v položaju splošnega krajevnega gospodarskega neugodja se še bolj kot drugod občutijo druginja, povišanje stanovanjskih najemnin, davkov in taks, ki so jih demokristjanske vlade uvedle v letih takomenovane «blaginje».

Obljube, ki jih je Tržačanom dala Krščanska demokracija, niso bile izpolnjene.

Minister Scelba je obljubil, da bo Trst postal «pilot italijanskega gospodarstva, toda...

— Famosni zakon o 45 milijardah, ki bi bil moral rešiti toliko problemov, ni dal Tržačanom avtoceste, ne dvo- tirne železnice Trst-Benetke, ne izboljšanja cestnih in železniških zvez z Avstrijo, ne VII. pomola, ne krožne železnice, ne zadostnega števila ljudskih stanovanj itd. itd.

— Dežela s posebnim statutom Furlanija-Julijska krajina, ki je bila s težavo odobrena, še ni postala stvarnost, ker niso hoteli odobriti volilnega zakona.

— najstarejši upokojenci, kljub odobritvi zakona, ki ga je predlagal poslanec Vidali, srečujejo na težave pri priznavanju delovnega razmerja v letih 1920-1926 in tisti, ki so služili vojaški rok v bivši avstro-ogrski vojski še niso dosegli priznanja, ki je potrebno za pokojnino.

— Sloveni še ne uživajo enakih pravic kot ostali državljani, in to kljub ustavnim in mednarodnim obveznostim, ki so jih prevzele demokristjanske vlade; — niti zakon za slovensko šolo ni še v celoti uveljavljen.

Zakaj naj bi, torej, Tržačani imeli zaupanje v demokristjane in v njihove včerajšnje ali današnje zaveznike?

Na vse to bodo Tržačani dali DC in njenim zaveznikom najučinkovitejši odgovor s tem, da bodo glasovali proti njim, s tem, da bodo dali svoj glas KPI!

AVTONOMNA TRŽAŠKA FEDERACIJA KPI

- Za posodobljenje tržaških pristaniških naprav, za povečanje prometa, za trgovinske sporazume z inozemstvom, za izboljšanje cestnih in železniških zvez;
- za pristaniško ustanovo, ki je predvidena v deželnem statutu, za razvoj vloge tržaškega emporija;
- za okrepitev ladjedelniške industrije in trgovinske mornarice kar je izrednega pomena za Trst in vso deželo,

dajte svoj glas za komuniste!

Skupna slovenska lista podpira tržaške demokristjane

Svetovavec dr. Simčič stoji na strani demokristjanov, ki omalovažujejo Slovence

Prejšnji teden smo tržaškim prvkom Skupne slovenske liste poskušali nekoliko osvežiti spomin. Podčrtali smo, da predstavnik njihove liste v tržaškem občinskem svetu skoraj vedno glasuje tako kot želijo demokristjani in da s svojim glasom rešuje demokristjansko občinsko upravo, ki omalovažuje pravice Slovencev. Prikazali smo, kako je svetovavec Simčič glasoval z demokristjani tudi tedaj, ko je šlo za zelo važna vprašanja. Tudi tedaj, ko so občinski upravitelji postavili na glasovanje sklep o podražitvi uslug podjetja ACEGAT — sklep, ki je močno prizadel okoliške vrtnarje — je dr. Simčič ostal na strani demokristjanov!

Če njegovo zadržanje od bliže spoznamo, lahko pridemo do zaključka, da je zaman bahati se s «slovenstvom», po drugi strani pa podpirati tiste, ki načrtno delujejo proti koristim Slovencev.

Pa povrnimo se k zadržanju svetovavca Skupne slovenske liste v tržaškem občinskem svetu.

Naj navedemo samo nekaj značilnih primerov:

Ko je bilo na dnevnem redu razpravljanje o podražitvi tarif ACEGAT je svetovavec dr. Simčič boječe predlagal, naj bi cene vodi, ki služi za namakanje vrtov, ostale nespremenjene. Tega predloga pa demokristjani niso niti vzeli v poštev. Kljub temu je dr. Simčič glasoval za demokristjanski sklep. Glasoval je torej za podražitev vseh tarif ACEGAT. Takrat ni pomislil, da bo njegov glas škodoval tudi slovenskim vrtnarjem na Kolonkovcu, v Rovtah in drugod! Komunisti so glasovali proti temu sklepu!

Ko je občinski svet razpravljal o podražitvi tarif na avtobusih, ki vozijo iz mesta v predmestja in okoliške vasi, dr. Simčič ni imel toliko poguma, da bi glasoval proti. Vzdržal se je. S tem je seveda pomagal tistim, ki se laste monopola nad avtobusnimi prevozi ter škodoval zlasti slovenskim ljudem, delavcem, dijakom in vsem onim, ki se morajo posluževati avtobusov za prihod v mesto!

Kaj pomeni povišani izdatek, kaj pomeni petosotni 2000 do 4000 ali mogoče še več lir na mesec za družino delavca ali upokojenca, ki komaj rine naprej? Kaj pomeni plačati po 10 lir več za navadno tramvajsko vožnjo? Kaj pomenijo vsi ti povišani izdatki ako jih primerjamo s prejemki? Odgovor na vsa ta vprašanja dajo najlažje tisti, ki občutijo vse to. In ti ljudje predstavljajo ogromno večino prebivalstva.

Proračuni občinske uprave, ki jih sestavljajo demokristjanski upravitelji, ne upoštevajo potreb in zahtev slovenskega prebivalstva. Toda dr. Simčič je že mnogokrat glasoval zanje ter je s svojim glasom reševal tiste, ki so krivični napram Slovincem, t. j. demokristjanske upravitelje, ki se niti ne zmenijo za slovenske probleme.

S podobnimi argumenti bi lahko nadaljevali, toda že ti, ki smo jih omenili zelo zgovorno pričajo, da je politika, ki jo izvaja predstavnik Skupne slovenske liste v tržaškem občinskem svetu, najprej demokristjanska ter da, vse drugo pride šele potem. In ko vse to analiziramo z lahkoto ugotovimo na kako trhljih postavkah temeljijo, trditve, s katerimi skušajo razni prvaki Skupne slovenske liste prikazovati

svojo pozitivno politiko in loviti glasove volivcev.

Prihodnja številka «Dela» bo izšla na predvečer Prvega maja. V njej bomo objavili tudi rezultate parlamentarnih volitev.

IZ POBBONESCA

Napad na raznašavca našega tiska

V nedeljo 21. t.m. je postal žrt hude trikolornične provokacije naš vaščan, 58-letni Eugen Kručilja lokalni sekretar komunistične sekcije. Nekaj predpoldne je vstopil v vaško gostilno, da bi razdal na načinom volilno-propagandni material naše partije. V gostilni se nahajal tudi bivši republikanec, letni Jožef Medveš iz Dolenje Marsina, ki je začel takoj zmerjavati. Kručilja z navajenimi besedami: «Titin», filozofenc, komunist in podobno. Nato ga je nenadoma udaril s pestjo po obrazu in brčami. Domačini so priskočili na pomoč in ga odnesli v zdravnišni dom. Šemu tovarišu na pomoč in ga odnesli do občinskega zdravnikarja, mu je nudil prvo pomoč.

Domače ljudstvo, ki ljubi in spoštuje tovariša Kručilja, se zgraža nad tem grobim napadom in sprašuje, kdaj bo konec provokacij proti zavednim in naprednim beneškim Slovincem!

O dogodku so bili takoj obveščeni orožniki v Podbonescu, pretepač je bil prijavljen sodišču.

Volite za učvrstitev bratstva med narodi in za pravilno vrednotenje protifašistične borbe!

Izkušnje narodnih manjšin

Izkušnje malega, a vztrajnega slovenskega naroda so zelo poučne. Slovenci niso šovinisti, toda mnogo so pretrpeli in še trpe zaradi šovinizma, proti kateremu se bore. Kot narodna manjšina so Slovenci znali pravilno izbrati svoje zaveznike v vrstah italijanskega delavskega razreda in njegovih strank. To zavezništvo ima za temelj slovensko-italijansko bratstvo, ki je omogočilo tudi poraz nacifašizma.

Narodne manjšine morejo samo z aktivno podporo delavskega razreda in njegovih organizacij zmagati v borbah za svoje pravice, se utrjevati in razvijati. Toda v vrstah narodnih manjšin so tudi konservativne sile. Tu pri nas so te sile zbrane v Skupni slovenski listi. Konservativne sile nasprotujejo sodelovanju narodne manjšine z delavskim razredom in z njegovimi organizacijami.

Oglejmo si na kratko dva primera: primer francoske narodne manjšine, ki živi v Dolini Aoste in primer nemške narodne manjšine, ki živi v Visokem Poadižju.

Celo naši politični nasprotniki so prisiljeni priznati, da je francoska narodna manjšina v Dolini Aoste dosegla mnogo uspehov prav zato, ker tesno sodeluje z italijanskim delavskim razredom. Sodelovanje med Aostansko unijo (tako se imenuje politično združenje tamkajšnje francoske skupnosti), Komunistično partijo Italije in Italijansko socialistično stranko je zelo živo in aktivno. Dežela Doline Aoste ima široko avtonomijo, francoska etnična skupnost uživa narodnostne pravice, uveljavljena je široka deželna samouprava. Dolina Aosta ima svoje predstavnike v rimskem parlamentu. Vse to je sad modre politike, ki temelji na tesnem sodelovanju in trajnem zavezništvu med iskrenimi regionalističnimi silami, ne glede na politično ali nazorsko opredelitev. In francoska narodna manjšina v Italiji je vse to dosegla čeravno je številčno majhna.

Nemška narodna manjšina, ki prebiva v Visokem Poadižju je številčno mnogo večja. Huda nacionalistična nestrpnost je v tej deželi privedla do velikih sprememb. Pred prvo svetovno vojno je tam živelo le okrog 6000 Italijanov, Nemcev in Ladincev pa je bilo nad 270.000. Fašizem je načrtno spremenil sestav prebivalstva tako, da je v to deželo naselil okrog 200.000 italijansko govorečih ljudi. To se je zgodilo po sporazumu med Mussolinijem in Hitlerjem, ki je omogočil opcijo Južnotirolcev za Nemčijo. Hitler je namreč potreboval mnogo vojakov. Po tem sporazumu je večina v deželi postala manjšina. Po drugi svetovni vojni se je mnogo Nemcev vrnilo v svojo rodno deželo in nad njo je zavladal monopol stranke «Südtiroler Volkspartei», ki ni nič drugega kot nemška krščanska demokracija. Nacizem je pustil v vrstah te stranke svoje več ali manj vidne sledove. Nacionalna nestrpnost je še vedno velika. In bombni atentati, ki so se dogajali zadnja leta, to zelo zgovorno potrjujejo. Posledica vsega tega je postritev napetosti med obema etničnima skupinama. Avtonomija, ki je bila dana z vrha, v tej deželi ni prišla do pravega izraza in o vsem odloča le Rim. Absurd je tem večji, ako pomislimo, da je katoliška «Volkspartei» zaveznik demokristjanov. In medtem ko se volkspartejski poslanci v Visokem Poadižju «zavzemajo» za rivendikacije ter za izpolnitev obljub, ki jih je dal Rim, brezpogojno podpirajo demokristjansko vlado, ki ne izpolnjuje danih obljub.

Južnotirolci se še ne zavedajo dejstva, kaj pomeni tesno sodelovanje s konservativnimi in reakcionarnimi italijanskimi strankami. «Volkspartei» tesno sodeluje v protikomunistični borbi in njena največja skrb je v tem, da onemogoča sleherni poskus pomiritve in stikov z italijanskim delavskim razredom in z njegovimi organizacijami. Južnotirolci niso še tako politično zreli, da bi razlikovali prijatelje od sovražnikov ter kje bi morali iskati podporo v borbi za svoje pravice. Zato voliti v Bocnu stranko «Volkspartei» je isto kot bi volili Krščansko demokracijo.

Položaja, ki obstaja danes v naši deželi, ne bom na tem mestu opisoval. Mi vsi ga dobro poznamo in o njem se je tudi na straneh «De-la» že mnogo mnogo pisalo. Nekaj pa moram pripomniti in sicer: Kakor je v Bocnu glas za «Volkspartei» v resnici glas za KD, tako v Trstu pomeni odklanjanje glas kandidatki KPI Mariji Bernetič, podpirati KD.

Narodne manjšine morajo najprej pokazati, da stvarno obstajajo, da hočejo ohraniti svoje značilnosti, svoje tradicije, svoje pridobitve, svoje pravice in da se hočejo razvijati. Toda vse to morejo učinkovito pokazati in dokazati ter se za to uspešno boriti le ako so tesno povezane z naprednimi silami večinskega naroda, kar je tudi v interesu miru in sodelovanja med narodi.

Slovenci, ki živijo v okviru italijanske republike, bodo še enkrat izpričali, da tukaj žive, da tu hočejo ostati in se vsestransko razvijati tudi s tem, če bodo imeli v parlamentu svojega predstavnika.

E. BAISS

Kako tolmačijo vprašanje Slovencev...

Socialistični poslanec MARANGONE je 26. junija 1962 v poslanski zbornici med drugim poudaril sledeče:

... Dati moramo velik vzgled kulturnega sožitja. Mi vsi moramo dati vzgled, ki bo vreden naše ustave, naše civilizacije in sedanje vlade levega centra.

Pripadniki etnične manjšine v Furlaniji-Juljska krajina, ki imajo italijansko osebno izkaznico, ki volijo z italijanskimi glasovnicami, ki služijo vojaški rok v italijanski vojski, ki plačujejo davke Italiji, morajo gledati na Rim, če se tako lahko izrazim. Ne smemo dopustiti, da bi po naši krivdi, imeli oči vedno uprte v Ljubljano; naučiti se morajo gledati na Rim, kakor gledamo mi vsi in se ne čutiti konfinirane na hribih kot drugačen narod ali nižja rasa.

Manjšina je danes razdeljena med vse politične stranke, ki so zastopane v parlamentu. Ne smemo in ne moremo ustvariti pogojev, da bi se združile v eni sami avtonomni politični združitvi. To bi bila huda napaka. Dajmo vsaj deželi, s statutom — kot je predvideno v statutih drugih dežel — zakonodajno oblast, da bo reševala njihove pravice. To jaz ocenjujem kot patriotsko dejanje.

Kako ocenjujejo te stavke tisti

slovenski socialisti, ki nas komuniste, zlasti v zadnjih dneh, tako nebrzdano napadajo?

Mi komuniste se s temi stavki ne strinjamo!

Poslanec in kasnejši senator PSI TOLLOY je dne 25. septembra v poslanski zbornici med drugim izjavil:

... Fašizem je s svojim grobim centralizatorskim nacionalizmom prekinil asimilacijo v Trst priseljenih Slovencev z italijansko kulturo in z italijanskim življenjem. Prej je bilo širjenje italijanske kulture v Trstu privlačna sila, tesno povezana z demokratičnimi navdih, kar je bilo v nasprotju z avstrijskim paternalističnim monarhičnim in z jugoslovanskim fevdalizmom.

V senatu pa je Tolloy dne 11. oktobra 1962 izjavil:

... Odnosi med Italijani in Slovenci niso imeli pred fašizmom nikoli razdraženega etničnega in plemenskega spora... Priseljeni Slovenci so pripadali proletariatu in proletariatu, ki ga je avstrijska policija manevrirala...

Pisce lista «NAPREJ S PSI!» vprašujemo, ali se strinjajo s trditvami Tolloya? — Mi komunisti odločno zavračamo te trditve in jih proglašamo ne le za netočne in zlonamerne, temveč za skrajno žaljive!

Slovenske volivce vabimo, naj z glasom za komuniste odgovorijo tudi na gori omenjene žalitve!

JAVNA DEBATA O TEMI:

"Politične stranke in slovenska narodna manjšina v deželi"

Preteklo soboto je bila v Ljudskem domu v Trstu javna debata o temi «Politične stranke in slovenska narodna manjšina v deželi». Dr. Karel Šiško je v uvodnem govoru orisal manjšinsko politiko, ki jo vodi naša Partija. Poudaril je, da je KPI vedno vodila in vodi tudi danes dosledno politiko, da je v vseh časih in v vseh okoliščinah ostala zvesta internacionalizmu. Svoj govor je podkrepil z obširno dokumentacijo. Med drugim je poudaril, da je KPI že leta 1924 omogočila izvolitev Slovenca Jožeta Srebrnič v rimski parlament, in da se je na prvih povojnih volitvah (leta 1958) obvezala, da ko bodo na Tržaškem volili tudi senatorje, bo eden izmed izvoljenih parlamentarcev na listi KPI - Slovence. In to svojo obveznost je ponovila tudi letos, ko se nudi ta dejanska možnost. Tudi zato je KPI povabila vse Slovence, naj glasujejo za njene kandidate tako za poslansko zbornico kot za senat in naj oddajo svoje preference slovenski kandidatki Mariji Bernetič. Torej ni šlo za noben «volilni manevar», kakor skušajo naši politični nasprotniki dokazovati.

Dr. Šiško je po obširni razlagi vprašanj, ki so tesno združena z našim stališčem, poudaril, da, žal druge stranke ne delajo tako. Žal je med njimi tudi Italijanska so-

cialistična stranka. Nadalje je poudaril, da se mi ne moremo strinjati z izjavami, ki so jih dali nekateri prvaki te stranke, med katerimi je tudi sen. Tolloy. S tezo o asimilaciji Slovencev, ki jo zagovarja sen. Tolloy, se mi ne moremo strinjati!

Velik del svojega govora je dr. Šiško posvetil vprašanju drugih strank, ki vabijo Slovence, naj jim dajo svoj glas na volitvah. Ožigosal je zadržanje demokristjanov, ki so krivi, da slovenska manjšina ne uživa narodnostnih pravic, a kljub temu vabijo Slovence, naj volijo zanje; socialdemokrate, ki se spominjajo Slovencev samo ob volitvah in pozabljajo, da je prav njihov bivši minister Rossi izdelal za Slovence ponižujoči načrt za «uzakonitev» slovenske šole, ki ga je vse slovenska javnost soglasno zavrnila itd.

Dober del svojega izvajanja pa je dr. Šiško posvetil Skupni slovenski listi, sramotnemu dejanju, ki so ga goriški voditelji SDZ in SKS zagrešili s tem, da so pozvali slovenske volivce, naj glasujejo za demokristjanske kandidate ter prikazal, kako agitiranje za Skupno slovensko listo v Trstu ne more roditi prav nobenega koristnega rezultata. Svoj govor je zaključil s pozivom vsem Slovincem, ki so dobre volje, naj glasujejo za KPI in

naj oddajo svoje preference kandidatki Mariji Bernetič, ki bo izvoljena v poslansko zbornico.

Sledila je diskusija, zelo zanimiva in plodna diskusija, v kateri je sodelovalo več udeležencev. Zal, zaradi pomanjkanja prostora v današnji številki ne moremo obširneje poročati o njej. Poudariti pa moramo, da so vsi govorniki odobrvali sklep KPI, da omogoči izvolitev slovenske kandidatke Marije Bernetič. Kljub temu pa bežno omenjamo dva govornika:

Miran Kuret je poudaril, da se Slovincem danes nudi konkretna možnost, da dobe svojega poslanca, zato izrabimo to možnost, ki nam jo daje samo KPI. Danes je to edina možnost in sklep KPI je zelo pozitiven. Tajnik Zveze malih posetnikov Marij Grbec je prav tako poudaril, da je izbira KPI zelo pozitivna, da Marijo Bernetič Slovenci dobro poznajo in da so gotovi, da bo v parlamentu uspešno branila naše pravice in še posebej pravice slovenskih kmetov. Zato, tako je poudaril govornik, Slovenci ne bi smeli razpršiti svojih glasov med stranke, ki ne dajejo nobenega jamstva in ki ne morejo izvoliti svojega poslanca.

Ob koncu sobotne debate je bilo sporočeno, da se bo to nadaljevalo, ker je zelo koristna in potrebna. Toda nadaljevala se bo po volitvah.

25. aprila ob 21. uri bo Togliatti govoril po televiziji. Govor bodo posredovale tudi italijanske radijske postaje.

Apel iz Benečije

(Nadaljevanje s 1. strani)

bori za svoje narodnostne pravice, je tukaj označen za «narodnega izdajavca» (!), za izdajavca domovine in ga preganjajo.

Juša Andreja, Gošiča Ludvika, Ivana Primožiča in Antona Sibava so spravili s tega sveta, zato, ker so se borili za naše narodnostne pravice! Na desetine zavednih beneških Slovencev je moralo zbežati po vojni v Jugoslavijo, da bi ne napravili istega konca. Tisti, ki vam piše je bil šestokrat tepen, pljuvan in zaprt in tako tudi vsi ostali tovariši, ki delajo z mano. Naši otroci nimajo slovenskih šol in mnogi so že plačali denarne globe za izgovorjene slovenske besede pred učitelji, ki ne govorijo našega jezika!

Kdo je odgovoren, dragi tržaški bratje, za ta nesramna dejanja? Kdo drugi, če ne tista KD, ki upravlja državo, našo, vašo in goriško pokrajino. To je tista KD, za katero naj bi volili pristaši SDZ v Gorici in slovenski katoličani po sklepu njenih vodstev. To je le tista KD, katero podpira v tržaškem občinskem svetu predstavnik Skupne slovenske liste, ki se je predstavila Slovincem v Trstu na letošnjih volitvah. To so gola dejstva, mimo katerih ne morete iti na teh volitvah, ne da bi jih obsodili z vašim glasovanjem, če vam stoji pri srcu naš narod in njegova blaginja.

Premislite, s kakšnim glasovanjem boste bolje koristili svojemu narodu, a posebno vašim trpinčnim bratom, beneškim Slovincem.

Komunistična partija Italije, tako kot v Trstu in Gorici, se dosledno bori tudi v Benečiji, da bi mi prišli do tistih narodnostnih pravic, ki nam jih določajo zakoni. Toda, poleg narodnostnih pravic, za katere se borimo, imamo celo vrsto gospodarskih in socialnih problemov, ki čakajo na rešitev, kot jih imajo italijanske kmečke in delavske množice. Rešitev teh problemov je jasno nakazana v volilnem programu KPI. Zato ima slovenski delavec in kmet dvojni interes, da voli za to partijo, da jo ojači s svojim glasom.

KPI daje možnost Slovincem v Trstu, da izvolijo slovensko kandidatko, Marijo Bernetič. Ze samo dejstvo, da bo sedel v rimskem parlamentu predstavnik naše manjšine, bo za vse Slovence v Italiji zelo važno. Da pa se bo to gotovo zgodilo, moramo vsi pomagati. Mi smo prepričani, da se bo Marija Bernetičeva potegovala v rimski poslanski zbornici tudi za pravice vaših trpinčenih bratov, beneških Slovencev, ker tako ji narekujejo njena narodna pripadnost in njeni politični nazori! Pomagajte ji, tržaški Slovenci, tako boste pomagali tudi vašim beneškim bratom! Skoda, da ne moremo tudi mi voliti zanjo!

Pozabite na vaše dosedanje politične razprtije! Spravite Slovence v rimski parlament! To je želja slovenskega naroda, ki živi v Italiji! Za blagor in korist slovenskega naroda, torej, in v imenu vaših zatiranih bratov, beneških Slovencev, glasujte za KPI, glasujte za Slovenko, Marijo Bernetič!

Pojdimo naprej v borbi za naše narodnostne in človečanske pravice! To sem vam hotel povedati, kot preganjani zaveden Slovenec in kot komunist!

Slovenci, glasujmo kompaktno - oddajmo svoj glas KPI!

Pred politično izbiro ki nam daje možnost da izvolimo slovenskega poslanca

28. aprila bomo pred politično izbiro: odločili se bomo za tiste sile, ki zahtevajo globoko družbeno preobnovo, ki stvarno branijo svobodo kulture in stvar miru ali za one sile — tako poudarjajo demokristjani —, ki zahtevajo nadaljevanje politike preteklosti. Središče prve izbire je v KPI, druge pa v KD.

Za Slovence imajo te volitve poseben pomen, kajti imamo možnost, da v italijanski parlament izvolimo slovenskega poslanca. In to možnost nam nudi edino KPI.

Z izvolitvijo Marije Bernetičeve bomo po 39. letih imeli svojega predstavnika v poslanski zbornici. Leta 1924, ko je bilo v italijanskem parlamentu le 18 komunističnih poslancev, je KPI imela za svojo častno dolžnost, da zagotovi izvolitev tov. Srebrniču s slovenskimi in z italijanskimi glasovi na Goriškem in v Benečiji ter italijanskimi v Furlaniji. Današnja kandidatura Marije Bernetičeve je torej samo nadaljevanje načelne politike KPI do Slovencev, kajti načelo vseh komunističnih strank je, da se zatirane manjšine svobodno uveljavljajo na vseh področjih. In mi smo bili zatirana manjšina in to smo še danes. Pomislimo na to: ker je še v veljavi fašistični zakon iz leta 1925, ne smemo rabiti materinščine niti na sodišču, v Benečiji nimamo slovenske šole, dve leti po odobritvi zakona o slovenski šoli še čakamo na njegovo popolno izvajanje, statut dežele Furlanija-Juljska krajina nas loči v tržaške, goriške in videmske Slovence, oziroma po trditvah krščanske demokracije v videmski pokrajini Slovencev sploh ni. Ko je komunistični poslanec Pajetta v parlamentu zahteval izboljšanje člena 3 deželnega statuta, ki se tiče nas Slovencev, je demokristjan Medici »pojasnil, da člen 3 statuta dežele Furlanija-Juljska krajina ne more zadevati videmske pokrajine, ker na njenem ozemlju ni manjšine slovenskega jezika«. Tega stanja je kriva KD, stranka, ki ima oblast od 1947 dalje. In kakšen naj bi bil odnos KD do manjšin, ko so še predobro znane njene antidemokratske težnje in ki so celo bile večkrat pogojene po fašističnih glasovih.

In sedaj, ko se z glasom komunistični partiji postavimo za družbeno preobnovo kakor za resnično enakopravnost Slovencev, ko bo izvolitev slovenskega poslanca pričala v najvišjem predstavnikiškem telesu Italijanske republike o našem obstoju, o obstoju našega številčno malega dela slovenskega naroda, ki že 13 stoletij vztraja na tej zemlji in je v najtežjih časih, ko je fašizem hotel uničiti vse, kar je bilo kulturnega nasploh in vse, kar je bilo slo-

venskega skupaj z italijanskimi demokrati dal odločilen prispevek v boju proti zatiranju in nekulturi, sedaj se oglašajo »načelni narodnjaki« goriške SDZ in vabijo Slovence, naj glasujejo za demokristjane. Ti »načelni narodnjaki« so le načelni hlapci.

Večina Slovencev je na vseh dosedanjih volitvah izbrala K. P.I., kajti vedela je, da so edino v tej stranki Slovenci popolnoma enakopravni in da se more le revolucionarna stranka zavzemati za pravice in razvoj narodne manjšine.

STANKA HROVATIN

Pismo šentjakobskim ženam

Predrage tovarišice - Setjakobčanke!

Spomin se mi vrača kar za 40 let nazaj. Vprašale se bode: zakaj?

Takrat smo se kot mladinke shajale v telovadnici šentjakobske šole, kjer je »Sokol« imel svoj sedež. Med nami je bila tiha, mirna, skromna tovarišica Marija.

Pozneje smo se sestajale na športnih igriščih »Prosvete-Adrije«, v dvorani pevskega društva »Ilirije«, v plesni čitalniški dvorani.

Marije ni bilo več med nami. Zakaj? Njena pot je bila že začrtana. Me vse, drage tovarišice, smo si ustvarile svoj dom, svojo družino. Marija je šla sama svojo pot dalje. Rade smo se sestajale in spregovarile besedo le o naših problemih; naša tovarišica pa je bila v borbi za nas vse, za skupne probleme. Posvetila se je političnemu življenju in pretrpela vse, kar človek lahko pretrpi v življenju.

In danes, predrage, ko si lahko zapojemo staro rusko pesem:

«Stara mama, oj, ne šivaj sa-
[rafana več,
pusti delo in počivaj, zlasti čas
[je preč,»

danes za Marijo ni še zlasti čas preč.

Zopet smo združene ob njej. Saj ste razumele, da govorim o naši Bernetičevi Mariji, naši slovenski kandidati za poslansko zbornico. Zato, drage tovarišice, pokažimo, da njeno delo ni bilo zaman; da cenimo njeno vztrajno borbo za to, da lahko govorimo z našimi vnuki naš slovenski jezik, kar nismo smele z našimi lastnimi otroki.

Tovarišice! 28. in 29. aprila glasujmo vse za našo Marijo Bernetič, za ta svetel borbeni lik, da bomo tudi mi Slovenci zastopani v parlamentu!

MILA KRAVOS-IVANČIČ

Volilna zborovanja KPI

Na Tržaškem

Četrtek 25. aprila

ROJAN (trg Tra i Rivi) ob 10.30, govori Vidali — SV. IVAN (trg Gioberti) ob 11. uri, govori Sema — KRIZ ob 11. uri, govori Burlo in Dušan Furlan — PROSEK ob 16.30, govori Vidali in Marija Bernetič — BOLJUNEC ob 18. uri, govori Sema in Šiško — DOLINA ob 20. uri, govori Šiško in Sema — OPCINE ob 17.30, govori Vidali in M. Bernetič — SAMATORCA ob 19. uri, govori Jelka Gerbec — SALEŽ ob 20. uri, govori Vidali in Jelka Gerbec.

Petek 26. aprila

MILJE ob 19. uri, govori Vidali in Pacco — LONJER ob 19. uri, govori Dušan Furlan — DOMJO ob 19.30, govori Furlan in Burlo — BORST ob 20.30, govori Dušan Lovriha in Burlo — TREBCE ob 20.30, govori: Calabria, Sema in Dolfi Wilhelm — TRG GARIBALDI V TRSTU ob 20.30, ZAKLJUČNO VOLILNO ZBOROVANJE, govori Vidali in Marija Bernetič.

Na Goriškem

Četrtek 25. aprila

DOBERDOB ob 18.30, govori Miladin Černe in sekretar goriške federacije KPI Marini.

Petek 26. aprila

GORICA (trg Battisti) ob 18. uri, govori G. Pajetta.

Slovenski volivec naj se sprašuje:

— zakaj naj bi dal svoj glas socialistični listi? Od kdaj se socialistična stranka zanima za Slovence in kaj je dosedaj zanje storila? Naj se Slovenci v Trstu zdaj zahvalijo socialističnemu vodstvu, ker je pri zadnjih upravnih volitvah podarilo s slovenskimi glasovi pridobljeni sedež nekemu bivšemu socialdemokratu? Naj glasuje Slovenec za »mirno asimilacijo« Slovencev, za originalno in demokratično rešitev slovenskega vprašanja, ki si ga zamišljajo nekateri vplivni voditelji socialistične stranke?

— zakaj naj bi glasoval »Slovensko listo«? Ali je to sploh kandidatna lista za volitve v parlament? Ali je kaj drugega kot seznam slovenskih imen, ki naj bi odtegnil več glasov levici? »Slovenska lista« družijo Slovence ali samo slovenske antikomuniste? Slovenskolistarji da so »za enotni slovenski nastop«: kje? »za zaščito narodnih in socialnih pravic, za slovensko predstavnost«: kje? Mar v predstavi demokristjanskega prvaka? Stranka slovenskolistarjev voli v Gorici demokristjane: ali je kakšna razlika med tržaškimi in goriškimi Slovenci? Je razlika med Slovenci, ki v Trstu volijo »Slovensko listo« ter Slovenci, ki v Gorici volijo demokristjane?

Slovenske pravice je treba ščititi: proti komu? Mar ne proti večinski stranki in njeni oblasti? Je to ali ni Krščanska demokracija? In naj Slovenci volijo zanjo, da se ščitijo? Slovenski neposredni ali posredni glasovi za Krščansko demokracijo so glasovi »ponižanih in razžaljenih«. Politično zavedni, samozavestni Slovenec voli Komunistično Partijo.

e. a.

Zakaj bodo Slovenci volili KPI?

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kdor koli iskreno želi, da bi slovenska skupnost živela in se razvijala, naj odda svoj glas KPI. Ako bo to storil, bo lahko z mirno vestjo rekel, da je izvršil tudi svojo narodno in antifašistično dolžnost!

Zato, Slovenke in Slovenci, glasujte za KPI!».

Marija Bernetič

MARIO LIZZERO, kandidat KPI za poslansko zbornico (v volilnem okrožju Gorica - Videm - Belluno) in kandidat za senat (v videmskem okrožju), je dal za »Delo« sledečo izjavo:

«Letošnje parlamentarne volitve so velikega pomena za vso državo, za deželo Furlanijo-Juljsko krajino pa imajo te volitve še poseben pomen. Od napredovanja KPI in nazadovanja DC in desnice bosta odvisna dejanska ustanovitev dežele s posebnim statutom in izvolitev deželnega sveta. Če bi se zgodilo nasprotno, bi dežela s posebnim statutom, ki je bila izbojevana po velikih bojih, ostala le mrtva črka.

Zmaga komunistov in poraz demokristjanov bosta še posebno v interesu slovenske narodne manjšine, ki živi v naši deželi. Slovenska manjšina ne

more pozabiti dejstva, da so demokristjani glasovali proti tistim členom posebnega statuta dežele, ki so jih predlagali komunisti in ki so Slovincem stvarno priznavali popolno enakopravnost.

Kot kandidat KPI in kot član CK KPI se borim danes, kot sem se boril v preteklosti in kot se bom boril v prihodnosti za popolno priznanje pravic slovenske manjšine, za to, da se bo slovenska etnična skupnost svobodno in neovirano razvijala na vseh področjih življenja. Zato tudi trdim da večinski narod, ki zatira manjšine, niti sam ni svoboden.

Mi bomo nadaljevali borbo, v obeh zbornicah parlamenta, v bodočem deželnem svetu in v vseh izvoljenih organih za pravice Slovencev in zato, da se napravi konec sramotni delitvi slovenske manjšine v tri različne kategorije. Medtem, ko so Slovenci na Tržaškem ozemlju zaščiteni z določili londonskega memoranduma, ki pa se po krivdi demokristjanskih vlad le deloma izvajajo, se Slovincem na Goriškem priznavajo le tiste osnovne narodnostne pravice, ki so predvidene v republiški ustavi in ki se prav tako le deloma izvajajo; Slovenci v videmski pokrajini pa ne uživajo nobenih pravic in so žrtev

nebrzdanega raznarodovanja. KPI je bila v vseh časih in v vseh okoliščinah zvesta idealom, zaradi katerih so žrtvovali svoje življenje Srebrnič, Tomažič, Kolarič in toliko drugih več ali manj znanih junakov, ki so v naših vrstah dali vse, kar so mogli, in celo lastno življenje, za pravice slovenske manjšine in za izbojevanje demokracije. Zaradi tega gledam z zaupanjem na izid volitev 28. aprila. Uverjen sem, da slovenska narodna manjšina ne bo pozabila, da je naša Partija edina, ki se je obvezala, da pošlje Slovence v parlament in da se zato Slovenci, možje in žene, mladina in starčki zavedajo dejstva, da glas za KPI pomeni ni glas za stranko, ki se zavzema za enotnost našega ljudstva, za enotnost med Italijanci in Slovenci v naši deželi. Uverjen sem, da se zavedajo dejstva, da je glas za KPI koristen glas, da je to glas za stranko, ki hoče izbojevati tudi za narodne manjšine boljše življenjske pogoje v okviru pridobitev na političnem, gospodarskem socialnem in kulturnem področju».

Anton Mirko Kapelj